

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
İNSAN HAKLARI HUKUKU DERSİ
AİHS M.8 PRATİK ÇALIŞMASI

Olay: Başvuranlar A ve B'nin velayeti altında bulunan başvuru X'e bebeklik dönemine ilişkin aşılardan yandırmadıkları gerekçesiyle ilgili bakanlık ülkede yürürlükte bulunan Çocuk Koruma Kanununda yer alan düzenlemelere dayanarak X hakkında sağlık tedbiri uygulanmasına karar vermiştir. Başvurucular çocukları X'ye ilişkin bu tedbir kararının alınmasının ardından mahkemeye başvurarak söz konusu aşılama rıza göstermediklerini verilen tedbir kararının hukuka uygun olmadığını gerekçesiyle karara itiraz etmişlerdir. Söz konusu itiraz yerel ilk derece mahkemesi tarafından reddedilmiştir. İlk derece mahkemesi tarafından verilen ret kararının ardından iç hukuk yollarını tüketen başvuranlar herhangi bir sonuç alamamıştır. İç hukukta herhangi bir sonuç alamamalarının ardından idare tarafından söz konusu tedbir kararı uygulanmış ve başvuranlarının evine sosyal hizmet ekipleri ve sağlık ekipleri polis eşliğinde gelerek X'e gerekli aşılardan yapılmıştır. Başvurucular çocuklarına yapılan aşılardan rızaları dışında gerçekleştiğini belirterek bu durumun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. Maddesini ihlal ettiğini gerekçesiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmuştur.

Başvuranlar A ve B rızaları dışında çocukları X'e vurulan aşılardan onun maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkını ihlal ettiğini iddia etmişlerdir. Süreç içerisinde çok yıprandıklarını özellikle çocuklarına rızaları dışında aşı vurulmasının AİHS 8. Maddesinin koruması altında olan manevi varlıklarına zarar verdiğini ifade etmişlerdir. Yapılan müdahalenin A ve B'nin rızası dışında gerçekleşmesinin ülke anayasalarında yer alan "*Tıbbi zorunluluklar ve kanunlarda yazılı haller dışında, rızası olmaksızın kişinin vücut bütünlüğüne ve diğer kişilik haklarına dokunulamaz.*" düzenlemesinde belirtilen rıza olması şartını açıkça ihlal ettiğini belirtmişlerdir. Ek olarak müdahalenin kanuni dayanağının da olmadığını ilgili kanunun söz konusu aşılama dayanak oluşturmadığını savunmuşlardır. Başvuruculara göre söz konusu kanunun *belli hastalıklara ilişkin zorunlu aşılama yapılacağını belirtildiği 45. maddesinde* bu durum yer almamaktadır. Ek olarak genel nitelikteki hükümlerde söz konusu müdahaleye dayanak oluşturamayacağını dolayısıyla yapılan aşılamanın AİHS 8/2 de sayılan hakkın sınırlanmasına ilişkin şartlardan kanunilik şartını sağlanmadığını ifade etmiştir.

Davalı hükümeti temsilen savunma yapan ilgili bakanlık aşılama çalışmalarının öncelikli olarak ... Kanunu kapsamında, benimsenen sağlık politikası çerçevesinde küçük

yaştaki çocukların ve dolayısıyla toplumun sağlığını koruma şeklindeki meşru amaca dayanarak gerçekleştirdiklerini belirterek söz konusu aşıların doğan her çocuğa yapıldığı, çocukların gelişme çağında karşılaşabilecekleri muhtemel hastalıklara karşı bir nlem niteliğinde olan müdahalenin bu yönüyle gerekli olduğu ifade etmiştir. Başvurucuların kanunilik şartının sağlanmadığı yönündeki iddiaları reddederek kanunun 4. Maddesinde **genel nitelikteki** düzenlemenin söz konusu aşılama çalışmalarına dayanak oluşturabileceğini ifade etmiştirler. Davalı taraf devletin savunmasını yapan bakanlığa göre kamu sağlığı çok geniş kapsamlı bir durum olduğundan her türlü durumun özel olarak kanunla düzenlenmesi mümkün değildir. Genel nitelikteki düzenlemenin söz konusu aşılamayı yapmaktaki meşru amacı göz önünde bulundurulduğunda kanunilik şartını sağlamak için yeterli olduğunu savunmuştur.

SORULAR

- 1- Başvurucuların rızaları olmadan velayetleri altında bulunan Z'ye tedbir kararına dayanılarak yapılan aşılama 8.madde kapsamında fiziksel ve ruhsal bütünlüğe bir müdahale kapsamında değerlendirilebilir mi?
- 2- Başvurucuların müdahaleye ilişkin kanunilik şartının sağlanmadığına yönelik iddiasını değerlendiriniz. Hkmet iddia ettiği gibi **meşru amacına dayanarak sadece** genel nitelikteki kanuni bir düzenlemeyle söz konusu müdahaleyi yapabilir mi?
- 3- Olayımızda hukukilik şartının sağlandığını varsayarsak devletlerin kamu yararını esas alarak zorunlu aşı uygulaması yapması 8. Maddeye aykırılık teşkil eder mi? Olayımızda aşılama uygulamasının yerine daha hafif nitelikte bir tıbbi müdahale söz konusu olsaydı değerlendirmeniz değer miydi?

